

Цимбалюк С. Я., Морозова І. В.

Національний університет державної фіскальної служби України

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Зелений туризм – одна з прибуткових галузей світової економіки, що займає важливе місце серед факторів культурного та соціального розвитку, підтримує рівень та якість життя в країні. Враховуючи багаті туристично-рекреаційні ресурси України (сприятливі природно-кліматичні умови, історико-культурні та етнічні надбання), саме розвиток туристичної діяльності варто розглядати, як один із шляхів розв'язання економічних, соціальних та екологічних проблем. Однак, наявний ресурсний потенціал не знаходить раціонального використання, адже більшість громадян залишається зовсім необізнаними з даною формою туризму. Тому, дослідження перспектив розвитку зеленого туризму є доволі актуальним.

Дослідженню питання розвитку зеленого туризму присвячено чимало праць, зокрема таких вчених як: В. Бондар, В. Головацька, П. Грішевський, В. Дарчук, Л. Дядечко, С. Ілляшенко, В. Кифяк, Т. Ткаченко, В. Цибух, та ін.

На нашу думку, найбільш змістовно визначено сутність зеленого (сільського) туризму у праці В. Дарчука: «вид туризму, що передбачає розміщення туристів у сільській садибі для відпочинку та отримання ними відповідних послуг (традиційних основних: проживання (екологічне, культурне, історичне розташування), харчування (екологічно чисті продукти, дегустація місцевих (домашніх) страв), розваг (участь у фестивалях, ярмарках, організації традиційних свят); традиційних додаткових: робота на фермі, городі, в саду, на господарському дворі, сіновалі, рибалка, полювання та специфічних: догляд за домашніми тваринами, катання на конях, човнах, навчання народним ремеслам тощо)» [1].

Сільський туризм набув свого поширення в Україні в 1996 р., здобувши популярність не тільки серед відпочиваючих, а й власників цих будинків. Зелений туризм найбільш розвинений у Закарпатті, Карпатському регіоні, Поліссі, Слобожанщині, Буковині та на Поділлі. Однак, найбільш перспективною областю України у наданні послуг зеленого туризму є саме Закарпатська область, через вдале економіко-географічне положення. Це єдина область України, яка межує відразу з чотирма країнами Центральної Європи: Угорщиною, Румунією, Польщею

та Словаччиною. Підтримуючи хороші відносини та маючи високий попит на туристичні послуги серед міського урбанізованого населення сусідніх країн, дозволяє перетворити Україну на центр сільського туризму серед країн Центрально-Східної Європи.

Сільський туризм – це один із пріоритетів Стратегії розвитку сільського господарства на період до 2020 р. та розробленої Мінагрополітики нової редакції закону про державну підтримку фермерських господарств [2].

Зелений туризм – це приваблива галузь, що має попит серед мешканців великих міст, які бажають відпочити від «сірих буднів», зануритися в атмосферу сільського життя, прожити хоча б один день в екологічно чистому середовищі. Останнім часом, зелений туризм популяризований серед іноземців, які працюють і живуть в Україні, а саме серед співробітників працівників іноземних фірм, банків, посольств, тощо.

До переваг розвитку зеленого туризму можна віднести:

- екологічно орієнтований спосіб життя серед населення (відпочинок у чистих природних зонах, споживання екологічно чистих продуктів тощо);
- соціально-економічний розвиток сільських територій;
- збільшення джерел прибутку та кількості робочих місць в сільській місцевості;
- удосконалення житлового фонду, комунального облаштування територій та сільської інфраструктури;
- формування стійкої громадської позиції щодо збереження НПС і раціонального природокористування;
- відновлення етнічних та культурних особливостей (традицій, обрядів, народних промислів);
- формування культурно-освітнього рівня громадян;
- удосконалення сфери діяльності обслуговування туристичних послуг в сільській місцевості: транспортування, торгівля, комунальне та побутове обслуговування, розваги та організація дозвілля.

Також ще однією перевагою є прибутковість даної галузі. Наприклад, Австрія, яка за своєю площею майже в сім разів менша за Україну, за один гірськолижний сезон отримує дохід у сфері сільського туризму близько 10 млрд євро, що дорівнює майже половині Державного бюджету України. Сільський туризм не тільки опинився у сфері інтересів політики Європейського Союзу, а й достатньо сильно нею підтримується, у тому числі й у фінансовому плані [3].

У Великобританії, Голландії, Ірландії, Іспанії, Німеччині, Франції залучення до діяльності у сфері сільського туризму заохочується на національному рівні. За популярністю відпочинку у сільській місцевості в цих країнах посідає нині друге місце після відпочинку на морі.

У Німеччині становлення «зеленого туризму» почалося з розробки концепції його розвитку у периферійних регіонах. У результаті на ринку нині представлені пропозиції дешевого відпочинку на природі, без використання дорогої інфраструктури, але з наданням комфортних умов проживання.

В угорському законодавстві регулювання «зелено-туристичних» відносин не підпадає під дію нормативних актів, якими регулюються відносини у сфері підприємництва. Відповідно, не підлягають оподаткуванню й особисті доходи, отримані селянами від використання для відпочинку власного житла. Існують також спеціальні пільги та переваги для сімейних господарств, які займаються діяльністю у сфері сільського туризму, якщо вони розміщуватимуться на території сільських поселень в економічно слаборозвинутих регіонах.

Великий законодавчий досвід у розвитку сільського туризму має Латвія. Зумовлено це тим, що вже тривалий час основним контингентом туристів, які бажають відпочити в тамтешній сільській місцевості, є іноземці. Уряд вчасно звернув увагу на цей вельми перспективний вид туризму, здатний вирішити проблему безробіття на селі, і затвердив ряд відповідних нормативів [4].

Нажаль, у порівнянні з провідними країнами Європи, розвиток зеленого туризму в Україні знаходиться на досить низькому рівні. Основними проблемами, що стоять на шляху його широкого розповсюдження, є:

- вузьке нормативно-правове забезпечення розвитку сільського туризму [5];
- відсутній механізм раціонального та екологічно збалансованого використання природного та історико-культурного потенціалу для потреб туризму;
- недосконалість схем кредитування, оподаткування, тарифів на житло та послуги;
- відсутня виважена маркетингова політика у сфері сільського туризму;
- невелика кількість інноваційних проектів і наукових досліджень з питань розвитку перспективних видів туризму (розвиток сільського туризму в Україні підтримують спеціальні Європейські програми TACIS, Міжнародний фонд «Відродження», Фонд «Євразія», Європейська

федерація сільського туризму «Єврожітс», ПРИК ПРООН, які майже не фінансуються з боку держави) [6]).

Отже, сільський (зелений) туризм – це відносно новий, досить перспективний, напрямок розвитку економіки України, який може стати одним із важелів співпраці з країнами ЄС. Це додаткові можливості для популяризації української культури, поширення знань та інформації про неї у світі.

Також зелений туризм є однією з можливостей вирішення соціально-економічних проблем українського села, а саме: подолання безробіття, зменшення міграційних процесів, підвищення рівня життя сільського населення тощо.

Список використаних джерел:

1. Дарчук В. Г. Формування стратегічних основ розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.03 / В. Г. Дарчук. – Донецьк, 2014. – 21 с.
2. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua/>.
3. Гордієнко О. Фонди підтримки підприємництва «осідляли» тему сільського туризму в Україні / О. Гордієнко. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/gordienko.htm
4. Довгаль О. В. Сільський туризм як перспективний напрям підприємництва у соціально-економічному механізмі розвитку села [Електронний ресурс] / О. В. Довгаль // Все про туризм. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/dovgal.htm.
5. Про сільський зелений туризм: Закон України. Проект від 12.04.2007 р. №3467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/zakon/pro_siltur.htm
6. Мельниченко С.В. Соціально-економічне значення та проблеми розвитку сільського зеленого туризму в Україні / С.В. Мельниченко, А.Ю. Єременко // Київський національний торговельно-економічний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecologylife.ru>